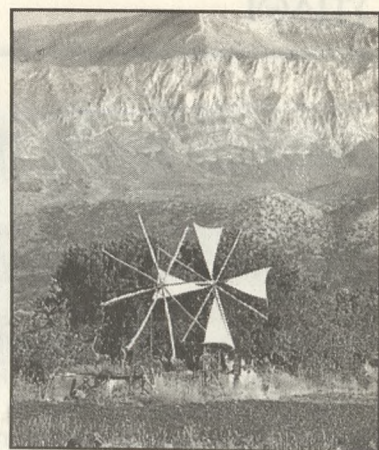

ΣΠΑΘΙ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΖΕΡΜΙΑΔΙΑΝΩΝ ΗΣ «Ο ΚΡΟΝΟΣ»

ΓΡΑΦΕΙΑ ΣΥΛΛΟΓΟΥ: ΓΡΑΒΙΑΣ 122 Τ.Κ. 16451 ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗ • ΤΗΛ. 9934829 • ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ 23

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1998
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

Αναμνήσεις, σκέψεις, προσδοκίες

ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΥΛΑΚΗ - ΛΟΓΟΤΕΧΝΗ

Κάθε φορά που πηγαίνω ή περνώ από την Νεάπολη αισθάνομαι την ίδια συγκίνηση που νιώθω όταν έρχομαι στο χωριό μου διότι αν το Τζερμιάδων είναι η πατρίδα, η Νεάπολη είναι η Μητρίδα μου, αφού εδώ επέρασα τα καλύτερα χρόνια της ζωής μου, τα παιδικά και τα εφηβικά.

Οκτώ χρόνια, μια ζωή, από το φθινόπωρο του 1937 έως τις 20 Δεκεμβρίου του 1945, τότε τελείωσε εκείνο το σχολικό έτος λόγω Κατοχής. Να μην ξεχάσω να γράψω ότι εκείνο τον Σεπτέμβριο του 1937, ένας παμπάλαιος οδοστρωτήρας που έκαμε κάρβουνο, έστρωνε την αχανή πλατεία της με χαλίκι.

Τη χρονιά εκείνη είχαμε εκπαιδευτική μεταρρύθμιση (και τότε είχαμε), ο Μεταξάς είχε κάνει το Δημοτικό Σχολείο τετρατάξιο με το Γυμνάσιο οκτατάξιο. Έτσι, προς μεγάλη μου λύπη υποχρεώθηκα να εγκαταλείψω σχεδόν βιαίως, 10 ετών, το Δημοτικό Σχολείο του χωριού μας και μαζί με τον παιδικό μου φίλο και συμμαθητή, τον αείμνηστο Μανώλη Μαρκόπουλο (τον Κωσταρά), οι μόνοι από όλη την επαρχία Λασιθίου ήρθαμε και εδώσαμε εξετάσεις στο Γυμνάσιο της Νεαπόλεως.

Ο Μανώλης απέτυχε και έγινε ράφτης. Εν συνεχεία σταδιοδρόμησε εις τον ΟΤΕ, για μένα δεν τον επιτυχόντα αρχίζει η περιπέτεια της διαμονής μου στη Νεάπολη. Εδυσκολεύτηκα πάρα πολύ να προσαρμοστώ, να συνθιθώ και να επιβιώσω, αφού υποχρεώθηκα 10 ετών να ζω και να ενδιαπαύομαι ολόμοναχος. Η προσαρμογή έγινε προοδευτικώς μετά από αμέτρητες δυσκολίες που με σκληραγώγησαν λόγω του σπαρτιάτικου τρόπου ζωής και εσκήρηναν το χαρακτήρα μου, ώστε αργότερα να πιστεύω ότι μπορούσα να επιβιώσω υπό οποιοσδήποτε συνθήκες. Πρέπει να πω εδώ ότι τα πρώτα χρόνια εθεωρούσα την Νεάπολη ως τόπον εξορίας που με έστελναν βιαίως για να με τιμωρήσουν. Με τον καιρό τα πράγματα μετεβλήθησαν, ο τρόπος της ζωής μου και η Νεάπολη άρχισαν να μου αρέσουν και να την προτιμώ από το χωριό μου.

Η πόλη μοιάζει με φωλιά κτισμένη περίπου στη συμβολή τριών βουλιών, της Καβαλαράς, του Καθαρίτη και του Τιμίου Σταυρού μέσα σ' ένα πέλαγος πρασίνου από τον ελαιώνα της. Έχει πολύ ωραίες εξοχές, ρεματιές, πηγές, μοναστήρια και τα περίχωρά της είναι επίσης πολύ όμορφα. Έχει ωραία σπίτια με θουλουδιασμένες αυλές, καθαρές γειτονιές σε μερικές από τις οποίες έζησα, όπως το Βρυσσάδακι, η καινούργια γειτονιά και το Βερπέν και τις οποίες επισκέπτομαι οσάκις έχω καιρό και τις περιδιαβαίνω αρμόδια, σιωπηλός και προσπαθώ να θυμηθώ τις λεπτομέρειες της ζωής μου.

Έχει πολεοδομικών σχέδιον μίαν αχανή για τα μέτρα της Πλατείας, Δημοσίον Κήπον και Διοικητικόν Κέντρον που τα οφείλει εις τον ομογενή θωμανόν Διοικητή του διαμερίσματος Λασιθίου και πρώτον Ελληνα διοικητή της Κρήτης, Κωστήν Αδοσίδη Πασάν, ο οποίος την κατέστησεν και πρωτεύουσαν του διαμερίσματος και τη μετέβαλε με τις επεμβάσεις του εις την ωραιότερη επαρχιακήν πόλιν της Κρήτης.

Εδώ, λοιπόν, σε αυτό το περιβάλλον εζησαμε ένα σημαντικό μέρος της ζωής μας εγώ και άλλοι πολλοί εκ των αναγνωστών του «ΣΠΑΘΙΟΥ», των οποίων τα αισθήματα πιστεύω ότι διερμνεύω, στην πόλη αυτή εψηφίσαμε εις το καμίνι της ζωής και από το Γυμνάσιόν της επήραμε τα εφόδια με τα οποία επορευτήκαμε εν συνεχεία εις την ζωήν μας. Εδώ εγώ τουλάχιστον έζησα συγκλονιστικά γεγονότα. Άκουσα τις σάβηδες του πολέμου το 1940. Εζησα την σταύρωση της ατέλειωτης Κατοχής, αλλή

συνέχεια στη σελ. 4

Διόρθωσις

Το προηγούμενο φύλλο 22 αφορά τους μήνες Ιούλιο - Αύγουστο που λόγω των διακοπών του θέρους καθυστέρησε να εκδοθεί και ότι τους μήνες Σεπτέμβριο - Οκτώβριο, όπως εκ παραδρομής εγράφη.

Το 23ο φύλλο αφορά τους μήνες Σεπτέμβριο - Οκτώβριο.

Οι Μύλοι στο Λασιθί πεθαίνουν όρθιοι

Γράφει ο
Ι. ΚΑΡΑΒΑΛΑΚΗΣ

Στο ερώτημα - τίτλο «Οροπέδιο χωρίς ανεμόμυλους» του σημειώματος της στήλης «...με καϊμάκι» του φύλλου της αγαπητής «Ανατολής» της 30.10.98, η απάντηση: Δυστυχώς ναι.

Οι μύλοι (ανεμαντήρες) του Λασιθίου, το καύχημα και η περηφάνεια του Οροπεδίου, που τόσα πρόσφεραν στον τόπο, έχοντας διαγράψει την ιστορική τους τροχιά, ξεπερασμένοι σήμερα και ξεχασμένοι, πεθαίνουν όρθιοι. Ένας περίπατος στον Λασιθιώτικο κάμπο επιβεβαιώνει του λόγου το αληθές. Χιλιάδες είναι οι εκτός λειτουργίας οι «μπαταθιμένοι» μύλοι. Με σπασμένα τα «αντενάκια», ξεχαρβαλωμένους τους «καβαλαρήδες» και γενικά σε κακή χάλια ορθώνουν ακόμη τους σιδερένιους «πύργους» των στον Οροπεδιώτικο ορίζοντα, παραδομένοι στη φθορά της οξειδωσης. Οι λίγοι μύλοι που επιβιώνουν ακόμη, τυχεροί αυτοί, εξυπηρετούν κάποιο περβολάκι, που για διάφορους λόγους έμεινε εκτός ακτίνας βοήθης των «μπεκακιών» του εκσυγχρονισμού.

Τα πολυδιαφημισμένα προγράμματα διατήρησης των μύλων του Οροπεδίου δεν άφησαν και πολύ έντονα ίχνη στον τόπο, σε αρκετές δε περιπτώσεις μάλλον ζημιά έκαναν, γελοιοποιώντας τον παλιό άρχοντα του Λασιθιώτικου κάμπου και μετατρέποντάς τον σε μύλο - «μαϊμού» (να γυρίζει στο κενό χωρίς να αντλεί νερό!).

Δίκαια, λοιπόν, οι ξένοι επισκέπτες του Οροπεδίου αγανακτούν και διαμαρτύρονται για την εξαπάτησή τους από τα τουριστικά γραφεία που διοργανώνουν εκδρομές. Τους υπόσχονται να χαρούν το θέαμα ενός Οροπεδίου με χιλιάδες ανεμόμυλους και ξαφνικά βρίσκονται να ψάχνουν για κάποια δείγματα σε λειτουργία, προκειμένου να βγάλουν μια αναμνηστική φωτογραφία.

Αυτή, δυστυχώς, είναι η σημερινή πραγματικότητα και είναι απαράδεκτο να κυκλοφορούν ταχυδρομικά δελτία (cartes postales) με φωτογραφίες του Οροπεδίου

των αρχών της δεκαετίας του '60, οι οποίες κατά κόρον χρησιμοποιούνται σε τουριστικά φυλλάδια και άλλα παρεμφερή έντυπα, αφήνοντας να εννοηθεί

ότι αυτή την άποψη παρουσιάζει σήμερα το Λασιθί και προκαλώντας σύγχυση στους ξένους.

Παρόμοιες ενέργειες αποτελούν αναμφίβοθα εξαπάτηση του κοινού, θίγουν το Οροπέδιο και βλάπτουν τον τουρισμό του. Για το λόγο αυτό επιβάλλεται ή να αναφέρεται στα δελτία και στα έντυπα ότι πρόκειται για παλιές φωτογραφίες που απεικονίζουν απόψεις του Οροπεδίου τουλάχιστον προ... 35ετίας ή να αποσυρθούν. Οι περιφήμοι μύλοι δεν αποτελούν πια βασικό στοιχείο του Οροπεδιώτικου Τουρισμού. Αυτό πρέπει να γίνει κατανοητό από όλους. Όσο δε πιο σύντομα, τόσο το καλύτερο. Το Οροπέδιο, άθληστε, διαθέτει τόσες άθλιες φυσικές ομορφιές, τις οποίες μπορεί και πρέπει να αξιοποιήσει για την τουριστική του προβολή, ώστε να μην καταφεύγει σε απατηλά μέσα για την προσέλευση επισκεπτών. Την άποψη αυτή έχω υποστηρίξει και παλαιότερα, υποστηρίζω δε και σήμερα.

Με την παρούσα ευκαιρία θέλω να θιξώ και μία άθλιη πτυχή του θέματος, δηλαδή τον αριθμό των μύλων που υπήρχαν στο Λασιθί την εποχή της μεγάλης τους ακμής. Για το λόγο αυτό μετά από μια σύντομη αναδρομή στην ιστορία των μύλων του Οροπεδίου, θα παρουσιάσω όσα στοιχεία έχω και απαντούν στο ερώτημα αυτό.

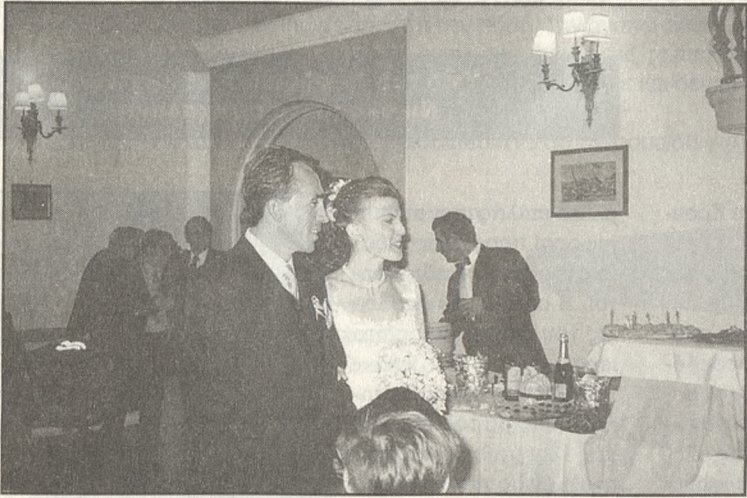
Οι πρώτοι, λοιπόν, ανεμόμυλοι κατασκευάστηκαν στο Οροπέδιο από τον Εμμ. Χαραή. Παπαδόκη ή Σπιρτοκούτη από το Ψυχρό, αρχές της δεκαετίας του 1890. Ο «πύργος» τους ήταν ξύλινος, σταθερά προσανατολισμένοι προς Β. (ήταν δηλ. «μονόκαιροι») και διέθεταν χυτοσιδηρή αναρροφητική αντλία εισαγωγής. Τον τύπο αυτό

συνέχεια στη σελ. 3

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ. Μέλη εις το αρματολίκι των Αγράφων παρά την λίμνην Πλαστήρα.

Εκλεκτοί γάμοι

Την Κυριακή 29 Νοεμβρίου και περί ώρα 11 πρωϊνί, παρουσία πλθθους προσκεκλημένων, ετελέσθησαν οι γάμοι εις τον ιερόν ναόν των Παμμειγίστων Ταξιαρχών του Πεδίου του Αρεως Αθηνών, δύο εκλεκτών και ωραίων παιδιών των Σάββα Κουμπούρα, Καθηγητού Φυσικής αγωγής, αθλητού στίβου σε δρόμους αντοχής, Βαλκανιονίκου, μετά της Μαριάννας Ροντογιάννη, Μουσικού-Νηπιαγωγού.

Παράνυμφος παρέστη ο κ. Σπύρος Ανδριόπουλος, Αξιωματικός Π.Ν. αθλητής στίβου σε δρόμους αντοχής, Βαλκανιονίκης (7ος σε παγκόσμιο πρωτάθλημα 10.000 μ.).

Μετά το μυστήριο επκολούθησε δεξίωσις εις την μεγάλην αίθουσαν του παρακειμένου κέντρου Green Park όπου οι προσκεκλημένοι σε ένα ζεστό και καρούμενο περιβάλλον, είχαν την ευκαιρίαν να δοκιμάσουν το εκλεκτό κρασί και τα πλούσια και νόστιμα εδέσματα του μπουφέ.

Στους ευτυχείς νεόνυμφους ευχόμεθα βίον ανθόσπαρτον και πολλούς απογόνους.

Εις τον κουμπάρον πάντα τέτοια και πολλά τρόπαια εις τους διεθνείς στίβους και στους συμπεθέρους, στον αγαπτόν μου φίλον Αριστοφάνη Ροντογιάννη, Ιατρόν, να τους ζήσουν τα παιδιά και να ανετάξουν πολλά εγγόνα.

E.Σ.

Η μαργαρίτα

*Μια μαργαρίτα έκοψα
να δω, αν μ' αγαπ'ας
και κείνη μ' αποκριθήκε
πως, ψεύτη με γελάς.*

*Ψεύτρα την απεκάλεσα
την άσπρη μαργαρίτα
και κείνη με πολύ θυμό
«βγάλ' τα γυαλιά και κοίτα!»*

*Κρυμμένο μες την τσέπη του
έχει ένα μαντήλι,
που με εκείνο σκούπισε,
τα κόκκινά του χείλη.*

*Που αποτύπωμα άφησε
τ' ολόγλυκο φιλή,
της άλλης που και φαίνεται,
πως αγαπά πολύ!»*

Ευχαριστήριον

Ευχαριστούμε τον Πολιτιστικόν Σύλλογον Ψυχρού «Ο Ξένιος Ζευς» δια τις ευχές του και δια το εμπνευσμένον και εμπλουτισμένον με ωραίες φωτογραφίες ημερολόγιον του που δεν παρέλειψε και φέτος να μας στείλει.

Ευχαριστήριο

Θεωρώ υποχρέωσή μου να ευχαριστήσω τον Πρόεδρο και το Κοινοτικό Συμβούλιο του Τζερμιάδου για την τιμή που μου έκαναν να δώσουν το όνομά μου σε βασικό δρόμο του χωριού των σαν έκφραση ευχαριστιών για τη δωρεά μου στο Γηροκομείο.

Ομοιογώ ότι έπραξα τούτο γιατί αισθάνομαι ότι πρέπει να βοηθώ τον τόπο μου σε δυο βασικούς τομείς. Στην παιδεία, γιατί τα παιδιά του Οροπεδίου είναι και παιδιά μου, αθήα και στα γηρατειά, που κουράστηκαν και θυσιάστηκαν για μας και γι' αυτό τους θεωρώ και γονείς μου.

Δεν θα παύσω να βοηθώ και τους δυο τομείς στο μέλλον και ελπίζω ότι θα βρεθούν κι άηθοι συμπατριώτες να ακοιουθήσουν το παράδειγμά μου.

Είναι χρέος όλων των καταγομένων από το Λασιθί και οι Λασιθιώτες όπως απάντησαν οι Τζερμεδιανοί δεν θα ξεχάσουν να εκφράσουν τις ευχαριστίες των. Οι Λασιθιώτες ξέρουν να αναγνωρίζουν το έργο κάθε Λασιθιώτη.

Θέλω ακόμη να ευχαριστήσω τον ακούραστο μητροπολίτη μας κ.κ. Νεκτάριο γιατί ο αγώνας του, το άγχος του, η αγάπη του για την επαρχία με οδήγησαν στο δρόμο που ακοιουθώ. Την ιδέα του Γηροκομείου την έκανε από την πρώτη στιγμή που ξεκίνησε τα καθήκοντά του ως ποιμενάρχης μας και είχα την καλή τύχη αθήα και την τιμή να ζήσω από κοντά τις μεγάλες του προσπάθειες. Πρέπει να προσευχόμεθα όθοι μας να τον έχει ο Θεός καλή για να αποθαμβάνουμε κι εμείς τους καρπούς των πράξεών του.

Υπάρχουν Λασιθιώτες, που δεν υπερβαίνουν μονό αριθμό, που συμπεριφέρονται άσχημα σε καθούς Λασιθιώτες από κακεντρέχεια. Αυτούς ας τους θεωρήσουμε ανύπαρκτους και με βάση τη Λασιθιώτικη αγάπη, που εξαφανίζει τα πάθη ας ακοιουθήσουμε ότι εξαγάγετε από τα προαναφερόμενα παραδείγματα.

Με Λασιθιώτικη αγάπη για τους Λασιθιώτες
Λεωνίδας Κατερίνης

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΧΑΡΑΛΑΜΠΑΚΗΣ

ΚΤΗΝΙΑΤΡΕΙΟΝ

Κτηνιατρικά Φάρμακα

ΛΕΩΦ. ΙΚΑΡΟΥ 7

ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ

Τηλ. Ιατρείου: 081-224611 - 094/886086

Τα γραπτά μένου

Διαβάζοντας τον «Καπετάν Μιχάλη» του Καζαντζάκη, όλως τυχαίως στις σελίδες του βιβλίου, ανακάλυψα ξεχασμένη τη φωτογραφία, την οποία είχα πάρει από το προσωπικό άλμπουμ του μακαρίτη του πατέρα μου. Εθεώρησα καλό και πρόπον να τη δώσω προς δημοσίευση στις στήλες της εφημερίδας «ΣΠΑΘΙ», για να επαναφέρω στη μνήμη των παλαιότερων εκ των εγκριτών αναγνωστών συγχωριανών πρόσωπα με κάποια προσωπική ιστορία γύρω από τη ζωή των. Η φωτογραφία φέρει στο πίσω μέρος τη χρονολογία 12.9.1928 με τις λέξεις «εγένετο εν Αγίω Γεωργίω Λασιθίου ότε επιστρέφωμεν εκ δικαστικής αντοφίας», με την ιδιόχειρη γραφή και υπογραφήν Εμμανουήλ Γιαπιτζάκης.

Ο πρώτος από αριστερά είναι ο πατέρας μου Εμμανουήλ Νικολάου Κοντογιάννης Δικολάβος σε ηλικία 44 ετών, που μόλις προ διετίας παραιτήθηκε από Γραμματέας Ειρηνοδικείου και είχαν διοριστεί Δικολάβος στο Ειρηνοδικείο Τζερμιάδων.

Ο δεύτερος είναι ο Εμμανουήλ Γιαπιτζάκης Δικηγόρος, νεότερος σε ηλικία του πατέρα μου, μακαρίτης πλέον και αυτός, ο οποίος ήτο εγκριτος νομικός για την εποχή εκείνη και που πέθανε άγαμος.

Ο τρίτος είναι ο κατά την εποχή εκείνη του έτος 1928 υ-

πηρετών στο Ειρηνοδικείο Τζερμιάδων Ειρηνοδίκης Πετσαλάκης, κατήγετο από το Βραχάσι Μεραμπέλλου και ο οποίος πέθανε τη μεγάλη χιονιά του 1929 και μετεφέρθη και ετάφη στη γενέτειρά του, το Βραχάσι Μεραμπέλλου, εκαθότανε δε στον Τρύφωνα τον οντά στη συνοικία Ροστέλιδων «Τζερμιάδων» εκεί που είναι σήμερα το σπίτι του Μιχαήλ Μαθιουδάκη - Μπουνητήρη. Ο τέταρτος είναι ο μακα-

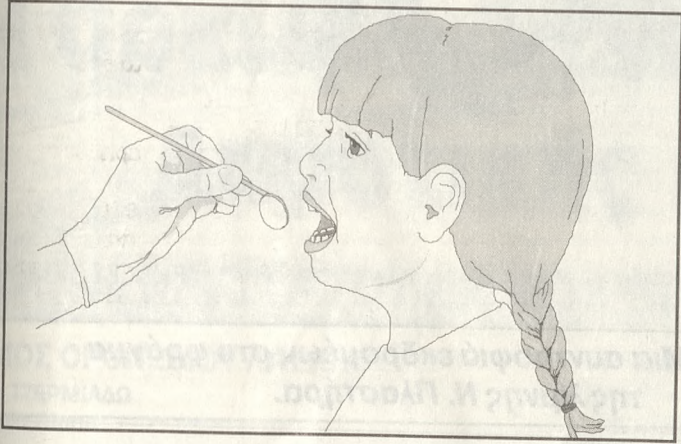
ρίτης πλέον και αυτός Κωνσταντίνος Μουρελλάκης Υπογραμματέας του Ειρηνοδικείου Τζερμιάδων, τότε το 1928, που εχορημάτισε και επί πολλά χρόνια δεξιός Ιεροψάλτης του Ιερού Ναού Αγίας Τριάδος Τζερμιάδων με τη βροντώδη φωνή του, κοντά στον οποίον εμαθήτευσαν ως Ιεροψάλτες, ο πατέρας μου, ο Μιχαήλ Λυμπριδης, ο Δημήτριος Μουσαάκης - Μαστροδημήτρης - ο Ελευθέριος Σπανάκης και άλλοι. Ο Κωνσταντίνος Μουρελλάκης καταγόταν από τον Χουμεριάκο, ενυφεύτηκε και έλαβεν ως σύζυγόν του τη Θειά Καλή τη Μουρελλάκαλη, όπως την έλεγαν, πρώτη θεία της Καλλιόπης, συζύγου Εμμαν. Τσαμάνδρουρα - Τζερμιά - Λουλουδόκαλης - διέμενε δε δίπλα από την Αγία Τριάδα, όπου το σημερινό σπίτι του Νικολάου Εμμ. Τσαμάνδρουρα.

Οι όρθιοι της φωτογραφίας εικάζεται ότι είναι από την οικογένεια του Εμμανουήλ Πλεύρη (πατέρα του Συμβολαιογράφου Κωνσταντίνου Πλεύρη).

Αυτά είναι τα πρόσωπα της φωτογραφίας, όπως κι εγώ από σχετική έρευνα, διαπίστωσα. Μια φωτογραφία ισούται με χίλιες λέξεις. Τα γραπτά μένου (Scripta manent), όπως έλεγαν και οι Λατινοί.

Αγιος Νικόλαος
Γ. Ε. Κοντογιάννης

Προβλήματα που σχετίζονται με την οδοντοφυΐαν

Μέχρι προ ολίγων ετών η επικρατούσα άποψη εις την παιδιατρικήν ήτο ότι η οδοντοφυΐα δεν προκαλεί τίποτε άλλο παρά μόνο δόντια. Ενοχλήματα που συνόδευαν και παρακοιουούσαν την ανατομή των οδόντων, όπως ο πυρετός ή σιεληόρροια, η διάρροια, η έντονος ανησυχία, το κλάμα τη νύχτα και ενίοτε ο βήχας δεν είχαν καμίας σχέσιν με τα δόντια και οφείλοντο εις άλλην αιτίαν. Το πρήξιμο των ούλων και η φαγούρα που εκδηλώνεται με την τάσιν του παιδιού να μασουλήσει τα ρούχα και τα δάκτυλά του ήσαν τα μόνα παραδεκτά συμπτώματα.

Εμμαν. Ν. Σπανάκης
Παιδίατρος

Τα τελευταία χρόνια οι απόψεις αυτές αναθεωρούνται. Παραδεχόμεθα δηλαδή, χωρίς οι απόψεις αυτές να είναι τεκμηριωμένες απολύτως ότι η οδοντοφυΐα αναστατώνει τον παιδικόν οργανισμόν με φαινόμενα, όπως αυτά που περιγράψαμε, δηλαδή πρήξιμο στα ούλα, διαρροϊκές κενώσεις, ανησυχία, σάλια και πυρετός. Ο τελευταίος ανευρέθη διά καθημερινής μετρήσεως της θερμοκρασίας εις το ορθόν μεγάλου αριθμού βρεφών προ της οδοντοφυΐας και κατά την περίοδον αυτής εν συνδυασμώ με την κατάστασιν της υγείας των ούλων, μετρίως πυξημένος έως και 37⁸ τρεις ημέρας προ της ανατολής του μέσου κάτω κοπτήρος.

Όλα, λοιπόν, αυτά τα φαινόμενα αποδίδονται σήμερον εις ροίμωξιν του παιδικού οργανισμού από ιούς, οι οποίοι το προσβάλλουν κατά την περίοδον αυτήν, που φαίνεται ότι η αντίστασίς του είναι μειωμένη. Οι ροίμωξεις αυτές ονομάζονται ιώσεις της οδοντοφυΐας, συμπίπτουν με αυτήν και παρέρχονται με την έκφυσιν των δοντιών χωρίς θεραπείαν.

Προσοχή, όμως, δεν πρέπει να εφησυχάζομεν και να αποδίδομεν ενοχλήματα, όπως τα ανωτέρω εις τα δόντια. Το παιδί πρέπει να ελέγχεται από το γιατρό του για να μην υπάρξει η πιθανότης να διαφύγει κάτι πολύ σοβαρότερον, το οποίον να θέσει εις κίνδυνον τη ζωή του παιδιού.

Δεν χρειάζεται καμία θεραπεία όταν τα πράγματα είναι απλά. Χορηγούμε με προσοχή παυσίπονα και αντιπυρετικά προσέχοντας την διατροφήν του παιδιού. Τα φαινόμενα παρέρχονται και το παιδί αναλαμβάνει ταχέως.

Ετσι, λοιπόν, οι απόψεις και οι δοξασιές των μητέρων και των γιαγιάδων μας που είναι αποτέλεσμα εμπειριακών παρατηρήσεων αιώνων αποδεικνύονται ορθές. Είναι πανομοιότυπες με τα συμπεράσματα του πατρός της Ιατρικής, μεγάλου Ιπποκράτους, που εδίδασκεν (τρίτο βιβλίον 25 Αφορισμός) ότι όταν τα παιδιά βγάζουν δόντια, πάσχουν από φαγούρα των ούλων, πυρετόν, σπασμούς, διάρροια. Ειδικά όταν βγαίνουν τα δόντια που βρίσκονται κοντά στα μάτια (ματόδοντα). Τα δόντια δηλαδή της άνω γνάθου: Μέσοι και πλάγιοι τομείς, προγομφίοι και κυνόδοντες.

Αρα είναι λάθος ότι η οδοντοφυΐα προκαλεί μόνον δόντια.

ΠΑΛΙΕΣ ΤΖΕΡΜΙΑΔΙΑΝΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Ο μακαρίτης ο Γιώργης Δρυιηράκης (Τερζογιώργης) όπως και ο μακαρίτης και αυτός Μανωλάκης Γιαπιτζάκης, πριν να διοριστούν Δικηγόροι, υπηρέτησαν ως Δημοδιδάσκαλοι στο Δημοτικό Σχολείο Τζερμιάδων και αλλαχού, μαθητής δε του πρώτου στο Δημοτικό Σχολείο Τζερμιάδων, υπήρξε την εποχή εκείνη και ο αείμνηστος πατέρας μου. Το Δημοτικό Σχολείο εστεγάζετο στο παλιό δημοτικό σχολείο ή στο παλιό Γυμνάσιο, των οποίων οι στέγες ήσαν από δώμα (όχι ηλιακό δώμα της σύγχρονης πολυκατοικίας) με στέγη από μεσωδόκια και δοκάρια σχίζες και πάνω από αυτά

κρατούν δύο μαθήτριες που ήσαν προφανώς αμέτοχες του παραπτώματος και ένας - ένας οι μαθητές θα περνούσαν, θα ακουμπούσαν τις δύο παλάμες των χειρών τους, τη μία στην κεφαλή του ενός πετειναριού και την άλλη στην κεφαλή του άλλου πετειναριού και όποιος έκαμεν το παράπτωμα, θα φανερωθεί γιατί τη στιγμή που θα αγγίζει τις κεφαλές των πετειναριών με τις παλάμες των χειρών του, τα πετεινάρια θα κράξουν και σε όποιον κράξουν τα πετεινάρια, αυτός είναι και ο δράστης. Οι μαθητές ανησύχησαν διότι εφοβηθήκανε, βέβαια, όλοι μήπως κατά λάθος και κατά διαβολική σύμπτωση κράξουν τα πετεινάρια για κανέναν τους που

Πρωτότυπος τρόπος εξιχνιάσεως παραπτώματος

δωματοχώμα κοινώς πασπαρόχωμα από το λατομείο των ΣΚΑΦΙΔΙΩΝ.

Κατά την εποχή αυτή, ο ραβδισμός των μαθητών επιτρέπετο ανεξελέγκτως, σύμφωνα και με την εντολή - παραγγελία του γονέα προς το δάσκαλο, δάσκαλε τα κόκαλα δικά μου και το κρέας δικό σου, προκειμένου να μάθει γράμματα ο μαθητής και να γίνει άνθρωπος χρηστός, ενάρετος, τίμιος και ωφέλιμος για την κοινωνία.

Όταν, λοιπόν, ο Μπάριμπα Γιώργης ο Δρυιηράκης πήγαινε τα παιδιά εκδρομή δεν παρέλειπε να κόψει από καμιά κυδωνιά ή αγριοκυδωνιά και μερικές βίτσες (βέργες) για τον ραβδισμό των μαθητών των ατακούντων, τις οποίες και τοποθετούσε πάνω από το δώμα του σχολείου να μαραίνονται - για να γίνουν περισσότερο ευλύγιστες και να τις χρησιμοποιεί οσάκις περίστατο ανάγκη. Κάποια μέρα έσπασε η βίτσα που έτυχε να έχει στην αίθουσα διδασκαλίας και διέταξε έναν μαθητή να βγει στο δώμα, να κατεβάσει μια καινούργια από αυτές που είχε εκεί παρακαταθήκη για να δούμε και ποιος μαθητής θα έχει την τύχη να την εγκαινιάσει. Ανέβηκε στο δώμα ο παραγγελθείς μαθητής, ψάχνει από εδώ κι από εκεί και δεν βρίσκει ούτε μία βίτσα από αυτές που είχαν τοποθετηθεί πιο μπροστά εκεί. Τούτο ανήγγειλε στο δασκαλό του, ο οποίος ως έξυπνος άνθρωπος που ήτο, κατάλαβε αμέσως ότι κάποιος μαθητής βγήκε την ώρα που δεν είχαν μάθημα στο σχολείο και έσπασε τις βίτσες, τις οποίες στη συνέχεια εξαφάνισε. Λέει, λοιπόν, στο μαθητή να κατέβει κάτω από το δώμα. Συγκέντρωσε έπειτα τους μαθητές και τους ρώτά ποιος εξαφάνισε τις βίτσες ή αν γνωρίζει τίποτε σχετικό με το θέμα αυτό. Απόλυτη σιωπή επικράτησε και ουδείς έβγαλε τσιμουδιά παρά την επίμονη ερώτηση του Δασκάλου.

Τότε ο δάσκαλος, αν και υποπευόταν τον δράστη, αλλά ήθελε να επιβεβαιώσει απόλυτα την υποψίαν του, έθεσε αμέσως σε εφαρμογή το σχέδιόν του.

Εστειλε, λοιπόν, έναν μαθητή στο σπίτι του και του παρήγγειλε: Πήγαινε μωρέ Μανωλιό (προφανώς ήτο ο πατέρας μου) να πεις στη δασκάλισσα να σου δώσει δύο πετεινάρια να τα φέρεις εδώ που τα θέλει πες ο δάσκαλος, για να κάνει ένα μάθημα για τους μαθητές.

Ο μαθητής έφερε τα πετεινάρια και ο δάσκαλος απευθυνόμενος στους μαθητές, τους είπε ότι θα μελανώσει με μελάνι τα κεφάλια των πετειναριών, θα τα

Γεώργιος Ε. Κοντογιάννης
Συμβολαιογράφος

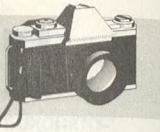
δεν είναι υπαίτιος και δεν έχει καμιά σχέση με το παράπτωμα, πήν όμως δεν μπορούσαν να κάνουν και διαφορετικά. Εκαναν όπως διέταξε ο Δάσκαλος, ο οποίος παρακοιουούσε, χαμογελώντας, την τελετή εκ του πλησίον και την ώρα που περνούσαν οι μαθητές και ακουμπούσαν τις παλάμες των χειρών τους στα κεφάλια των πετειναριών, αντελήφθη ότι ο δράστης που από την αρχή υποψιαζόταν, δεν ακούμπησε καθόλου τις παλάμες των χειρών τους στις κεφαλές των πετειναριών προφανώς φοβηθείς μήπως πράγματι κράξουν τα πετεινάρια.

Είπεν ο δάσκαλος στους μαθητές να μη σκουπίσουν τα μελάνια από τα χέρια τους, αφού πέρασαν όλοι, γιατί το σχέδιο έχει και συνέχεια. Αφού, λοιπόν, πέρασαν όλοι οι μαθητές από τη διαδικασία, τους είπε να παραταχθούν αφενός ζυγού να έχουν τα χέρια των σε στάση πρότασης με τις παλάμες των χειρών τους να κοιτάζουν τον ουρανό, για να ολοκληρωθεί το σχέδιο. Πέρασε και επιθεωρούσε έναν - έναν τους μαθητές στη σειρά και είδε τα χέρια των μαθητών με τα μελάνια και είδε και τον δράστη που υποπευόταν, ο οποίος δεν άγγιξε καθόλου τα κεφάλια των πετειναριών με τα χέρια του και, φυσικά, δεν είχαν μελανωθεί τα χέρια του. Τον ρωτά γιατί εσύ δεν έχεις μελάνια στα χέρια σου, όπως οι άλλοι συμμαθητές σου; Μήπως εσύ κατέστρεψες τις βέργες; Σιωπή ο μαθητής.

Τι να απαντήσει άηλωσε. Ωστε, λοιπόν, ε του λόγου σου είσαι ο περιβόητος δράστης. Καλά σε υποψίαστικα εγώ από την αρχή. Είπα τώρα να λογοδοτήσεις. Τον ράβδισε κανονικά στη θέα των συμμαθητών του, του παρήγγειλε στη συνέχεια όπως εντός δύο ημερών να πάει να κόψει από τις κυδωνιές όσες βίτσες κατέστρεψε και να βγει να τις τοποθετήσει στο δώμα του σχολείου όπου ήσαν και οι άλλοι που κατέστρεψε. Τι να κάνει ο ταλαίπωρος ο μαθητής. Συνεμορφώθη όχι σε δύο μέρες, αλλά αυθημερόν με την παραγγελία του δασκάλου.

Το σχέδιο του πανέξυπνου δασκάλου θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως μία μορφή δακτυλοσκόπησης πρωτότυπης για την εποχή εκείνη.

ΦΩΤΟΡΕΠΟΡΤΑΖ

Η εκδρομή του Συλλόγου μας

Αγραφα. Μια συντροφιά εκδρομίων στο φράγμα της λίμνης Ν. Πλαστήρα.

Κι άλλες φωτογραφίες από την εκδρομή του συλλόγου εις το αρματολόκι των Αγράφων.

Ελληνικά, λαϊκά, μουσικά όργανα

Φ. Ανωγιαννάκης

Εκδόσεις Μέλισσα

Από το βιβλίο του Φ. Ανωγιαννάκη

«Ελληνικά, λαϊκά, μουσικά όργανα», εκδόσεις Μέλισσα, δημοσιεύουμε το κεφάλαιο:

Τσαμπούνα (Ασκομαντούρα)

«Σημειώνουμε, τέλος, και μια ενδιαφέρουσα περίπτωση εργασίας με συνοδεία δημοτικής μουσικής. Η εργασία με συνοδεία μουσικής - musique fonctionnelle - είναι μία μέθοδος που χρησιμοποιείται ήδη ευρύτατα σε πολλές χώρες, στα εργοστάσια, τα καταστήματα και άλλους χώρους εργασίας. Χάρη

στη μουσική που μεταδίδεται από ηχητική εγκατάσταση, με ειδικά προγράμματα, ανάλογα με το είδος της εργασίας, το μορφωτικό επίπεδο των εργαζομένων και την ώρα της εκπομπής, ο εργαζόμενος αισθάνεται λιγότερο κουρασμένος και δεν χάνει την καλή του διάθεση, ενώ παράλληλα έχει μεγαλύτερη απόδοση

και λιγότερα ατυχήματα. Μια τέτοια περίπτωση, εντελώς βέβαια διαφορετική στα κίνητρα και την κοινωνική οργάνωση των εργαζομένων, έχουμε στα τέλη του 19ου αιώνα έως στις αρχές του 1900 στο Τζερμιάδο Λασιθίου (Κρήτης). Μαζί με τις πέτρες που κουβαλούσαν από μακριά στον ώμο, για να κτίσουν τους μύλους

στην Αμπελο, στα σύνορα Λασιθίου και Ηρακλείου, κουβαλούσαν πάνω σ' ένα πελέκι (μεγάλη πέτρα) και τον Αντώνη Τζερμιά, ξακουστό τότε ασκομαντούρα, που έπαιζε όλο το δρόμο ασκομαντούρα. Με λίγη τσικουδιά και ασκομαντούρα το κουβάλημα της πέτρας γινόταν ευκολότερα και με κέφι».